

tek başına "**topoloji**" kelimesi beni hep rahatsız etmiştir..!
işbu "anılar yazısı" Ayşe Borat'ın "**izmir de topoloji günleri**" ince tetiklenmiştir..

1969 sonbahar çeyrek sömestresini **Caltech**, 1970 ilk bahar çeyrek sömestresini de **Stanford** da harcadıktan sonra nihayet 1970 yazında elimde Fizik Çeyizim içinde matematikten türev-integral yanında, lineer cebir ve kompleks analiz konuları ile, ama hala epsilon-delta dan hazzetmeyen bir şekilde, Berkeley Matematik Bölümüne başlamıştım. O yaz, sonradan **Betül Tanbay**'ın tez hocası olacak olan **Robert Solovay** den Genel Topoloji derslerine girmeye başladım. Ben hala bir fizikçi gibi düşünüyordum, basmadı kafam. Hatırlıyorum, daha ilk ders sonrası açık havada kampusda ofisine yürürken Solovay e (sonradan farkettim çok aptalca) bir soru sordum: "**topolojinin tanımında sonsuz sayıda açık (open) setlerin bileşimini alabilirken neden sadece sonlu sayıdaki açık setlerin ara kesitlerini alıyoruz?**" Solovay tabi ki anında yapıştırdı cevabı suratıma: "**think of $\{(-1/n, 1/n): n = 1, 2, \dots\}$** ". Aptallığımı anlayınca dersi drop ettim ve Eylülde aynı dersi bu defa kullandığımız kitap "**General Topologi**" nin yazarı **John Kelly** den aldım. Bu defa point set tololoji öğrenmeye başlamıştım, gerçi Tikhonov lar, Hausdorff lar, T1 ler T2 ler, Bair Kategoriler bana hiç de fiziksel gelmiyorlardı ama zaten fizik şapkamı çıkarmıştım.... Yine de hayat epsilon - deltasız ne de güzeldi...

Kelley yeni bir öğretim sistemi deniyordu. Sınıfı 6 lı guruplara ayırdı, her gurup kendi başına problem çözüyor ve başlarında bir asistan. Tesadüfe bakınız, benim gurubun asistanı Shing-Tung Yau... Chern onu Çinden yeni getirmiş, iri kafalı çok bozuk ingilizcesi olan bir garip adam. Sonradan yaşayan en büyük matematikçilerden birisi oldu. İşde bir elimde kırmızı şarabım bahçemde topoloji problemleri çözüyorum. Belki de Selman biraz önce önümden geçti çünkü onun evi oturduğumuz aynı cadde Hillegas da 100 metre solda parkın karşısındaki köşede. Bahçemden resimler:

Plato ile - Topoloji ve damacana ile kırmızı şarap - Arka planda Topolojik Uzaylar

Selman Akbulut o sene hala lisans öğrencisi fakat yüksek lisans derslerini de neredeyse bitirmişti. (Enteresandır, aldığı seçmeli derslerden birisi de "**Şeriat**" üzerine idi. Yani Selman 70 lerde şeriatın dersini almış birisi, ben ise sonraki yıllarda, 1980-94, suudi arabistan da bizzat şeriat altında yaşamış birisiyim...)

Ertesi sene, 1971, **Robin Kirby** "*Hauptvermutung*" problemini çözünce Berkeley'e transfer edildi ve bu defa ben kendisinden "**Algebraic Topoloji**" dersini almaya başladım. Selman ise Kirby nin araştırma gurubuna katıldı. Daha sonraki yıllarda Ewans Hall'un 10. katındaki kahve odasında Selman bir elinde tebeşir le tahtaya garip şekiller çizerken diğeri ile sakalını yoluyor ve Kirby ile birlikte kara tahta karşısında, sonradan anlaşıldı ki, topoloji de düğüm teorininin temellerini atıyorlardı. Bir ara Selman çok dertliydi, suratının bir tarafında neredeyse kıl kalmamıştı, bizzat duydum kendi ağzından: "**ah şu -1 i +1 yapabilsem**" diyerek iç geçiriyordu... Yaratıcılık doğum yapmak gibidir, konsantrasyonundan ve sancılarında belliydi, Selman yakında doğuracak.. Nitekim kısa bir süre sonra, Selman'ın kendisinden duydum ki, problemini çözmüş, şimdi kendi kaleminden: "*.. tezim 10 sayfaydı, 8-boyutlu PL manifoldları real algebraic variety yapmak üzerineydi. Kirby'nin kapısının altından atmış olabilirim. Ama o bahsettiğin +1, -1 konusu başkaydı, (o mendebur 4-manifold konusu) yapmak istediğim şey zaten mümkün değilmiş, bunu bize daha sonra çıkan Gauge Teori söyledi, ondan sonra ben Gauge Teorisini kullanarak o eski +1, -1 konusuna geri döndüm ve ortaya cork lar çıktı*".

Ben de bu şekilde Selman'ın dr asının -1, +1 olayı üzerine olmadığını ama daha sonraki yıllarda o problemin şu an **Akbulut** deyince akla gelen "**corck**" ları doğurduğunu öğrenmiş oldum. Arkadaşlar, önce şunu belirteyim: Ben siyasetten, politikadan anlamam! Bununla birlikte **Selman** la (ve **Ali Nesin** le, **Betül** le de) siyasi açıdan anlaşabilmem mümkün değil! Şu anki konumuz başka: Nasıl ki hala enternasyonal matematik dünyasında Türk Matematiği denince akla "**Arf Invariant**" ı geliyor, yarın da, hatta bugün bile, buna **Akbulut corcks**" ı eklenmiş durumdadır. İşte buyrun, şu linki **kopyalayıp-yapıştırın**:

https://en.0wikipedia.org/wiki/Akbulut_cork

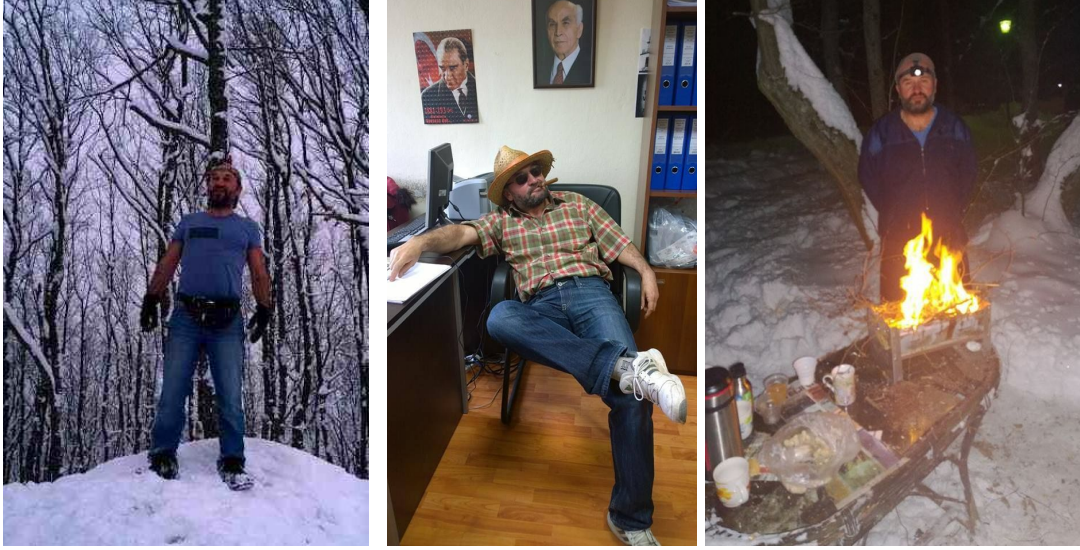
(aranızda henüz bilmeyenler olabilir, şu kıyağımı da unutmayın (ahmet cihan a teşekkürlerimle): yukarıki wikipedia linki ama wiki nin başında 0 koydum, yoksa tr den bu linki o sıfırsız açamazdınız... ileri demokrasi bu olsa gerek... gel şimdi Çoban Sülü yü hatırlama..)

Selman'ın "**ah şu -1 i +1 yapabilsem**" sancısından **corck** lar, yani (şarap) şişesi tıpa sı doğmuş, yazımızın diğerkahramanı olan **Zafer Ercan** da son zamanlarda Facebook

da "*0 eşit 1 olsa!*" altında yeni bir "*din*" kurduğunu iddia ederek *inşallah* için "*inş0=1*" ve *amin* için de "*am0=1*" sembollerini bayrak yapıp mürit avına çıktı.. Şu an 150 müriti var gözüküyor:

<https://www.facebook.com/groups/1331994816920908/?fref=ts>

Şimdi siz şu adamın müriti olur musunuz, allah aşkına?

Arkadaşlar, Selman çok private bir insan. Hakkında konuşulmasını ve yazılmasını istemez. Diğer taraftan benim sizlere vakanüvistiniz olarak yükümlülüklerim var! Örneğin, Selman "... *atmış olabilirim*" diyor, halbuki ben Selman'ın o 10 sayfalık elle yazılı tezini Kirby nin ofisinin kapısının altından attığı saati (sabahın 7 si) ni bile biliyorum! Ben daha pek çok şeyler biliyorum ama yazamam, sadece kendimle olanları serbestçe yazabiliyorum...

Gelin şunu da yeri gelmişken ekleyeyim, çünkü Selman o Berkeley gecesinde ayrıcalığını bir defa daha göstermiştir: Bir hafta sonu "*hayatı kutlayalım*" ismi altında resimdeki evimde bir parti vereyim istedim. Yerli yabancı bütün dostlarımı ve o sene Lise de hocalık yapıyordum, ekmek parası, öğrencilerimi de davet ettim, işde onlardan 3 ü ile bir resmim:

Yemek içmek müzik dans gırla gidiyor, gece yarısını geçti zaman. Benjamin Seifert isimli aslen Viyanalı ama kendisini Oxford lu sanan ve o aksanla konuşan sınıf arkadaşım içerde beni bulup dans pistinde kulağıma “*dışarda olay var, yetişmelisin*” deyince ben panikledim. Aklıma ilk gelen Lise öğrencilerim, aşırı alınmış uyuşturucu vs. Dışarı fırladım, bir kız yerde yatıyor ve “*Osmaaaaan, senden nefret ediyoruuum*” diye (ingilizce) bağıırıyordu. Eğildim baktım öğrencim değil, ama bana ismimle hitap ederek benden yardım etmemi istiyor. Tam o anda futbol takımımızın santrforu ayı Osmanın sesini ensemde duydum: “*ylmz sen bu işe karışma, uzak dur*” der demez balyoz gibi bir yumruğu kafamda buldum. Başladı mı kavgamız. Osman iri yarı, lakabı zaten ayı. Ben zil-zurna sarhoş, içkiden çok neşeden, gerçekten çok güzel bir gece geçiriyorduk. O kısımları Selman anlatsa da dinlesek. Birden ikinci bir kişi daha katıldı kavgaya. Bir o vuruyor bir diğeri. Ben de vuruyorum ama rast geliyormu gelmiyormu bilmiyorum. Sanki 2 tane Muhammed Ali ile dövüşüyorum. O günlerde de M. Ali nin şu şarkısı liste başı: “*kelebek gibi uçar arı gibi sokarım*”... Birkaç defa yere yıkıldım ve tekrar ayağa kalktım, (salaklık işde, ülen yatsana boylu boyunca ve nakavtım deyip daha fazla dayaktan kurtulsana.. Gençlik işde, insanın aklına gelmiyor ki akıllı olmak o an, erkeklik gururu ağır basıyor..) Sonunda elektrik direğine arkamı dayadım, artık arkam sağlam, ama karşımda iki kişi. Sonradan öğrendik ki 2. kişi San Francisco da taksicilik yapan bir türk, Osman beraberinde getirmiş. Bizi ayırmaya çalışırken benden bir yumruk yeyince o da bana vurmaya başlamış, (ben bilmiyorum ki kime nereye yumruk sallıyorum). Biz dövüşürken yerdeki kız hala “*senden nefret ediyorum osmaaaan*” diye bağıırıyordu. Çok dayak yemekten artık sersemlemiştim. Her tarafımda kan vardı. Ben hayatımda öyle dayak yememiştim, ondan sonra da yemedim. Sonradan duyanlar söyledi, Osman’ın getirdiği kız Osman a pek pas vermiyor, kendisini yalnız bırakmasını istiyormuş ve bir ara da benim ismimi telaffuz etmiş. Ben kendisini tanıımıyordum. Ama Selman bilir ben o zamanlar Berkeley de pek meşhurdum...(!) 40 sene sonra büyük kızım Selvi Berkeleyyi, ziyarete gitti ve kaldığım yerleri gezdi, işde Selvi Matematik Bölümü girişinde:

Neyse, o güzelim parti buruk bir şekilde dağıldı, ardından yaralarımı ermeni-musevi melezi kız arkadaşım temizledi, sardı ve ertesi sabah San Francisco ya hastaneye kafada çatlak var mı? filmi çekirtmeye gitmeden hemen önce iki telefon geldi: birincisi kimya da dr a yapan şu an Bilkent de, tüba vs üyesi Şefik Süzer, (aşağıdaki resimde o da var), Osman la aynı evde kalıyorlar, telefonda: "ama sen de ylmz..." der demez "has. tir lan" deyip telefonu suratına kapattım. İkinci telefon Selman dan dı. Sesinden anlaşılıyordu ki benden çok daha fazla bu olaya Selman sinirlenmiş, kızmış, çok üzülmişti, telefonda bana "ne gereği varsa yapmaya hazırım" demiştir. İşte Selman farkı.. Takip eden günlerde soranlara şaka yollu "ben artık türk değilim, yunanlı oldum" diyordum. Biraz konu dışına çıktım ama siz de bu şekilde bu yazımızın kahramanlarından birisini daha iyi tanımış oldunuz...

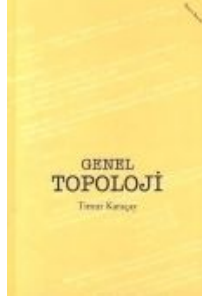
Kirby' nin şu lafını da ben bizzat kendi ağzından duydum: "**diğer öğrencilerim için garanti veremem ama Selman bana her an sürpriz yapabilir...**" Gelin yazımızı o günlerden iki resimle süsleyelim:

Soldan sağa: y.a., albert erkip, ersan akyıldız, ??, şefik süzer ve selman akbulut
Şimdi tekrar gelelim konumuza: Hem Kelly nin ki hem Kirby ninkisi de topoloji ama bu iki disiplin ancak bu kadar birbirinden farklı ve ayırık olabilir, ara - kesitleri gerçekten çok az. "ali ile ayşe" birbirinden ne kadar hem psikolojik man ve hem de topolojik man farklılarsa genel topoloji ile cebirsel topoloji de problemleri ve teknikleri açısından farklıdırlar. kısacası arkadaşlar, tek başına "topoloji" kelimesi belirleyici değil! "point set (general) topoloji" mi yoksa "cebirsel topoloji" mi?..

Aslında **Zafer Ercan** da bu konuda kabahatli! Halbuki bu karmaşayı o giderebilirdi: Yakında basılmış olacak kitabının ismi "**Topoloji**", ama hangi tür topoloji? içeriğine

bakmadan anlaşılmayacak bir durum. Halbuki **ZE** içi ile dışı aynı olan birisi... Bu noktaya dikkat etmeliydi! Bakınız Timur Karaçay ağbimiz de yazmış bunun kitabını, içeriği dışından belli:

Zafer Ercan'a ders olsun!

Şimdi Ayşe Borat'ın "**topoloji günleri**" ilanı da da öyle, içeriğe bakmadan, kim bilecek nasıl bir topoloji seminer dizisi olacak bu? Point set mi yoksa cebirsel mi? Program içeriğine bakınca görüyoruz ki cebirsel ve bu beni sevindiriyor, hatta heyecanlandırıyor çünkü yazdığı son kitabıyla **Zafer Ercan Genel Topoloji** yi "**bitirdiğini**" iddia ediyor (!?). Buna karşılık memleketimizde **Gökova Konferansları** haricinde ben pek de çok cebirsel topoloji günleri göremiyordum. Örneğin onca türkçe Genel Topoloji kitapları varken Cebirsel Topoloji kitaplarımız yok sanıyorum. Dolayısı ile **bir sorum var**: Türkçe yazılmış (veya tercüme edilmiş) Cebirsel Topoloji, Geometrik Topoloji veya Cebirsel Geometri kitapları var mı?

Gelin yazımızı **Gökova Geometri Topoloji Konferansı'** ndan nostaljik bir resimle bitirelim:

y.a. ve s.a. o senenin sırbistanlı plaj güzelleri birincileri ile GGT seminerinde